

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie ze skargi S. M.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnione zwłoki
w postępowaniu Prokuratury Okręgowej w Gdańsku w sprawie o sygn. PO VIII Ds.
[...],

z udziałem Prokuratora Okręgowego w Gdańsku

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 7 listopada 2023 r.,

1. oddalić skargę;

2. obciążyć S. M. kosztami postępowania skargowego.

UZASADNIENIE

S. M. (dalej także: „Skarżący”), na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 75 ze zm., dalej: „ustawa”), wystąpił do Sądu Najwyższego ze skargą domagając się stwierdzenia przewlekłości postępowania przygotowawczego prowadzonego przez Prokuratora Okręgowego w Gdańsku w sprawie PO VIII 1 Ds. [...] Nadto, na zasadzie art. 12 ust. 4 ustawy, Skarżący wniósł o przyznanie mu od Skarbu Państwa kwoty 20.000 zł.

W uzasadnieniu skargi podniesiono, że w niniejszej sprawie śledztwo trwa dłużej, niż jest to konieczne dla wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla jej rozstrzygnięcia. Podkreślono, że postępowanie przygotowawcze toczy się już sześć lat. W sprawie nie są podejmowane decyzje merytoryczne i od 21 maja 2019 r., tj. od przeprowadzenia czynności końcowego zaznajomienia podejrzanego z materiałami śledztwa nie przeprowadzono ze Skarżącym żadnej czynności, ani nie zawiadomiono go o żadnej czynności procesowej. Sąd Najwyższy postanowieniami z 24 lipca 2019 r., I KSP 1/19, oraz z 9 grudnia 2021 r., I KO 46/21, oddalił skargi na przewlekłość postępowania.

W pisemnych odpowiedziach na skargę prokurator Prokuratury Okręgowej w Gdańsku wniósł o jej oddalenie jako niezasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy, strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Równocześnie stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych

w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15, z 23 listopada 2022 r., I NSP 286/22).

Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z 25 listopada 2020 r., I NSP 163/20, sama długotrwałość postępowania nie oznacza, iż doszło do przewlekłości postępowania. Zachodzi ona, gdy postępowanie jest długotrwałe, prowadzone rozwlekłe i trwa ponad konieczność wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych niezbędnych do rozstrzygnięcia, będących w związku przyczynowym z działaniem lub bezczynnością sądu. Aby rozstrzygnąć zatem, czy zwłoka w dokonaniu czynności jest nieuzasadniona, należy rozważyć nie tylko okres zaniechania jej dokonania, ale także konkretne realia sprawy i jej kontekst sytuacyjny. Należy przy tym pamiętać, że czas trwania postępowania wyznaczany jest nie tylko poprzez czynności organu, ale także przez aktywność stron.

Należy przypomnieć, że Sąd Najwyższy postanowieniem z 24 lipca 2019 r., I KSP 1/19, a także z 9 grudnia 2021 r., I KO 46/21, oddalił skargi na przewlekłość postępowania złożone przez obrońcę S. M. W uzasadnieniach podkreślano, że jakkolwiek postępowanie trwa od stycznia 2017 r., to w świetle realiów tego skomplikowanego śledztwa nie można przyjąć, iż jest ono prowadzone przewlekłe, czy opieszale. Zwrócono uwagę, że sama długotrwałość postępowania nie przesądza, iż doszło do jego przewlekłości, która zachodzi dopiero wtedy, gdy postępowanie jest prowadzone rozwlekłe, ponad konieczność wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych niezbędnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Chodzi bowiem o to, by czynności zmierzające do wydania decyzji procesowych kończących dany etap procesu karnego „odbywały się właśnie bez zbędnej zwłoki, bez nieuzasadnionego opóźnienia”.

Wydział do spraw Wojskowych Prokuratury Okręgowej w Gdańsku nadzoruje śledztwo o sygn. akt PO VIII 1 Ds. [...], przeciwko M. B. (i innym, w tym przeciwko S. M.) podejrzanemu o dokonanie przestępstw z art. 21 k.k. w zw. z art. 231 § 1 k.k. w

zw. z art. 271 § 1 k.k. oraz z art. 21 k.k. w zw. z art. 231 § 1 k.k., w związku z realizacją zamówienia publicznego na dostawę sprzętu meteorologicznego numer [...] i umowy dostawy nr [...] na rzecz [...].

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą skargę stwierdza, że analiza całokształtu czynności podejmowanych przez Prokuraturę Okręgową w Gdańsku, w kontekście przesłanek określonych w art. 2 ust. 2 ustawy, prowadzi do wniosku, iż zarzut przewlekłości postępowania nie potwierdził się.

Dla ustalenia, czy w postępowaniu przygotowawczym nastąpiła przewlekłość w rozumieniu powyższej ustawy, sąd rozpoznający skargę jest zobowiązany do oceny terminowości i prawidłowości czynności podjętych przez organ procesowy, uwzględniając charakter sprawy oraz stopień faktycznej i prawnej jej złożoności. Analizując powody i terminowość rozpoznawania sprawy, a w szczególności długość terminów pomiędzy kolejnymi czynnościami, należy podkreślić, że o przewlekłości postępowania nie stanowi automatycznie samo przekroczenie terminów śledztwa czy dochodzenia, określonych w art. 310 k.p.k. i art. 325i k.p.k. Terminy te stanowią jedynie istotną wskazówkę co do tego, jaki czas ustawodawca uznał za właściwy dla modelowego przebiegu postępowania przygotowawczego, prowadzonego w formie śledztwa czy dochodzenia. Należy brać także pod uwagę przedmiot prowadzonego postępowania - śledztwa dotyczące przestępczości zorganizowanej, gospodarczej czy karno-skarbowej, będą z zasady wymagać więcej czasu, zaś ocena przewlekłości musi uwzględniać i te okoliczności.

Prokurator podniósł w pisemnej odpowiedzi na skargę, że niniejsze postępowanie charakteryzuje się wysokim poziomem skomplikowania pod względem prawnym i faktycznym. Obejmuje liczne, obszerne, powiązane ze sobą podmiotowo i przedmiotowo okoliczności i wątki związane z będącymi jego przedmiotem nieprawidłowościami, które dotyczą przetargów publicznych na zakup wysoce specjalistycznego sprzętu meteorologicznego dla [...] w okresie lat 2012 - 2016. Było to podstawą do przeprowadzenia bardzo wielu czynności procesowych, co wynikało z potrzeby weryfikacji szeregu dodatkowych, zgłaszanych m.in. przez świadków, nieprawidłowości w zakresie dostarczonego sprzętu meteorologicznego, kupowanego za wielomilionowe kwoty z budżetu Skarbu Państwa.

W odpowiedziach na skargę prokurator wymienił czynności procesowe, jakie podjęto w sprawie już po rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy poprzedniej skargi obrońcy podejrzanego na przewlekłość postępowania. Tytułem przykładu należy wskazać niektóre z tych czynności, a mianowicie:

W okresie od 25 maja 2021 r. do 18 października 2021 r.:

[...]

W okresie od 19 października 2021 r. do 18 marca 2022 r.:

[...]

W okresie od 19 marca 2022 r. do 19 sierpnia 2022 r.:

[...]

W okresie od 20 sierpnia 2022 r. do 19 grudnia 2022 r.:

[...]

W okresie od 20 grudnia 2022 r. do 3 sierpnia 2023 r.:

[...]

Należy zgodzić się z prokuratorem, że z uwagi na powiązania podmiotowe osób z firm dostarczających sprzęt oraz osób, które pełnią lub pełniły służbę w [...], przeprowadzenie kompleksowego postępowania dowodowego wynikało z potrzeby realizacji dyrektywy zawartej w art. 297 § 1 k.p.k. oraz w art. 34 § 1 k.p.k., aby zagwarantować możliwie pełne wyjaśnienie wszystkich okoliczności, doprowadzenie do precyzyjnego określenia ról poszczególnych osób, które były odpowiedzialne za ujawnione w toku śledztwa nieprawidłowości oraz po zakończeniu tych czynności, ewentualne całościowe sformułowanie i uzupełnienie tym osobom stawianych im zarzutów w sposób, który będzie obejmował wszystkie stwierdzone w toku śledztwa nieprawidłowości oraz zapewni właściwe i pełne dokonanie prawno-karnej oceny ich czynów. Z tych względów celowe było prowadzenie jednego postępowania, gdyż prowadząc je oddzielnie, wiele czynności procesowych byłoby utrudnionych, dublowanych, byłoby ono bardziej długotrwałe i odnosiłoby się fragmentarycznie do poszczególnych okoliczności, nie dając jednocześnie obrazu wszystkich połączonych ze sobą zachowań ustalonych osób w tym okresie.

Wystarczy wskazać, że akta postępowania (niezależnie od niejawnej ich części) liczą w chwili obecnej kilkadziesiąt tomów, co dodatkowo dowodzi

jego obszerności i złożoności.

Oceniając sprawę należało mieć na uwadze także powszechnie znaną sytuację epidemiczną, która utrudniała, a niekiedy i uniemożliwiała sprawne wykonywanie czynności procesowych.

W podsumowaniu tych wszystkich okoliczności (przy uwzględnieniu także treści materiałów niejawnych przekazanych do Sądu Najwyższego), należy stwierdzić, że nie nastąpiło naruszenie prawa podejrzanego S. M. do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym bez nieuzasadnionej zwłoki.

Wobec powyższego, zgodnie z treścią art. 12 ust. 1 ustawy, skargę oddalono, a o kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 626 § 1 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy.

PB

[MS]